

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Folketingets Uddannelsesudvalg
Titel	Uddannelsesudvalget Alm. del: Samrådsspørgsmål BQ, BR, BS og BT
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	10 minutter
Tid og sted	Folketingets Uddannelsesudvalg Tirsdag den 1. juni 2010 kl. 16:15

Disposition

Spørgsmål BQ

Ministeren bedes orientere udvalget om indholdet i de planlagte nedskæringer på uddannelsesområdet i aftalen mellem VKO om den såkaldte genopretningspakke.

Spørgsmål BR

Hvordan mener ministeren, at nedskæringerne vil gavne indsatsen for at løfte uddannelsesniveaueet i Danmark som aftalt i en række brede forlig?

Spørgsmål BS

Ministeren bedes i forlængelse af regeringens genopretningsplan redegøre for konsekvenserne af besparelser på voksen- videreuddannelsesområdet, samt hvordan besparelserne må formodes at påvirke 95 pct.-målsætningen?

Spørgsmål BT

Hvordan vil ministeren sikre uddannelse til de unge, der efter regeringens genopretningsplan ikke skal optages på en produktionsskole?

1. Indledning

- Inden jeg begynder at svare på udvalgets spørgsmål, vil jeg gerne gøre helt klart, at formålet med Aftalen om genopretning af dansk økonomi er at skabe bedre sammenhæng mellem de offentlige udgifter og indtægter. Uddannelse udgør et af de største driftsområder i staten, og derfor er det naturligt, at der også foretages prioriteringer og målretning af ressourcerne på uddannelsesområdet. Når alle skal bidrage, synes jeg, vi har opnået en aftale, der går mindst ud over den uddannelsesindsats, som er så vigtig for Danmarks fremtid.
- Da spørgsmålene i vidt omfang er overlappende, har jeg aftalt med udvalgssekretæren, at jeg besvarer dem alle på en gang.

2. Indholdet i aftalen

- Udvalget har i **spørgsmål BQ** bedt mig om at orientere om indholdet i regeringens aftale med Dansk Folkeparti på uddannelsesområdet.
- Da det vil være alt for omfattende at gå detaljeret ind i hvert enkelt initiativ, har jeg valgt at koncentrere mig om de overordnede linjer i aftalen og kommentere udvalgte dele i aftalen.
- For det første er forslagene udarbejdet, så de netop ikke berører kerneaktiviteterne på ungdoms- og videregående uddannelser, som er helt centrale i regeringens uddannelsespolitiske målsætninger om, at 95 pct. af de unge skal have en ungdomsuddannelse og 50 pct. en videregående uddannelse.

- For det andet retter aftalen sig mod områder, som har været friholdt for effektiviseringskrav de senere år. Det gælder især de frie grundskoler og dele af VEU-området.
- For det tredje understøtter aftalen en målretning af de offentlige midler mod kortuddannede frem for personer, der i forvejen har en videregående uddannelse. Det gælder især på voksen- og efteruddannelsesområdet.
- For det fjerde har mange af initiativerne i aftalen til formål at kvalificere efterspørgslen. Det gælder både for de frie skoler og voksen- og efteruddannelsesområdet.
- Endelig er der en række forenklinger og harmoniseringer, som skaber større gennemsigtighed og reducerer risikoen for utilsigtet brug af offentlige midler på uddannelsesområdet. Det gælder især de forslag, som vedrører godtgørelse og befordring.
- På **de frie skoler** indeholder aftalen 3 forslag.
- **De frie grundskoler** får deres tilskud reduceret med 1 procent enhed årligt i 2011-2014. Det betyder, at de går fra at få de nuværende 75 % af den gennemsnitlige kommunale udgift pr. elev i folkeskolen til 71 % procent i 2014.
- Forslaget skal ses i sammenhæng med, at de frie grundskoler har været friholdt for effektiviseringer de sidste mange år, samtidig med at deres elevtal er steget betydeligt, og skolerne generelt har en sund økonomi.
- De frie skoler kan selv vælge, hvor mange og hvilke elever de optager. De kan også selv vælge, om de vil tilpasse deres udgifter til det lavere statstilskud eller hente pengene hjem ved at forhøje elevbetalingen. De frie grundskoler har på den måde større frihedsgrader end folkeskolen. Hvis skolerne forhøjer elevbetalingen, har vi i aftalen sikret, at der er afsat ekstra penge til fripladstilskud og opholdsstøtte til de elever, der har særligt behov herfor.
- På **efterskolerne** er elevtallet steget med 25 % siden 2001. Elevtallet i folkeskolen er i samme periode steget med 5 %. Lidt under halvdelen af alle elever i 10. klasse går i dag på en efterskole. Det gælder også, at det i stigende grad er bedre stillede forældre, der har børn på efterskolerne. Endelig har bl.a. arbejdsmarkedskommissionen anført, at hver 3. elev i 10. klasse kunne begynde på en ungdomsuddannelse i stedet for at gå i 10. klasse.

- I stedet for at reducere taksterne til efterskolerne, har vi valgt at reducere det tilskud, alle elever i efterskolerne får til at nedbringe deres egenbetaling. Men vi har gjort det sådan, at elever med forældre med høje indkomster skal betale mere end i dag, mens forældre med de laveste indtægter – under 310.000 kr. - ikke berøres.
- Der gennemføres samtidig en takstreduktion på de korte kurser på **folkehøjskoler, husholdnings- og håndarbejdsskoler**. Eftersom husholdnings- og håndarbejdsskolerne stort set ikke gennemfører korte kurser, gennemføres en generel takstreduktion på disse skolers driftstakster således, at alle skoleformer bidrager til frembringelse af provenuet. Samtidig forhøjes tilskuddet til de lange kurser over tre måneder på højskolerne, som er skolernes kerneopgave. Det er hensigten, at skolerne skal hente en del af reduktionen ved at hæve egenbetalingen.
- I forhold til **produktionsskolerne og skolepraktik** har forslagene i genopretningsspakken til formål at målrette tilbuddene til de unge, som reelt har et behov for hjælp på vejen til en kompetencegivende uddannelse. Formålet er også at undgå u hensigtsmæssige økonomiske incitamenter, så de unge ikke forsinkes unødigt i deres vej frem i uddannelsessystemet.
- Derfor skal det ikke længere være muligt at blive optaget på en produktionsskole, alene fordi den unge har afbrudt en ungdomsuddannelse.
- Det gælder f.eks. de elever, der har afbrudt en gymnasial uddannelse. Hvis man f.eks. er blevet vurderet uddannelsesparat og optaget på en gymnasial uddannelse, er det et godt tegn på, at man rent faktisk er uddannelsesparat – men bare ikke har fundet den rette hylde og derfor skal træffe et omvalg. Med ungepakken ”Flere unge i uddannelse og job” har vi netop udstukket rammerne for, at de unge i højere grad skal træffe dette omvalg, inden de dropper ud.
- Det er således ikke hensigtsmæssigt, at disse elever skal tilbringe nogle uger eller måneder på en produktionsskole, inden de beslutter sig for, hvilken ungdomsuddannelse de vil starte på. Dette gælder særligt i en situation, hvor der i perioder har været ventelister på produktionsskoler for elever, der har et reelt behov for et produktionsskoleophold.
- Desuden reducerer vi skolepraktik- og produktionsskoleydelse for de hjemmeboende elever over 18 år til den laveste SU-sats, som udeboende elever over 18 år i fx gymnasiet får. Skolepraktik- og produktionsskoleydelse vil fortsat være væsentligt højere end SU-satserne for hjemmeboende.

- I forhold til **befordringsområdet** gennemfører vi en prioritering af ordningen for befordringsrabat til elever og studerende ved ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, så den i højere grad tilgodeser de, der har de højeste transportudgifter.
- Det skal være muligt at tage en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, selvom man ikke bor i en studieby, uden at få meget høje transportudgifter.
- Samtidig fjerner vi tilskuddet til befordring til frie grundskoler, som i realiteten stiller forældre til børn, der vælger en fri grundskole, bedre end de forældre, der vælger at deres børn skal gå i en anden kommunal folkeskole end distriktskolen.
- Jeg mener, at disse forslag til sammen understøtter 95 % målsætningen om at de unge skal have en kompetencegivende uddannelse, ligesom alle, der har et reelt behov for et ophold på en produktionsskole på vejen frem til at gennemføre en kompetencegivende ungdomsuddannelse, stadig har den mulighed.
- Jeg har dermed svaret på udvalgets **spørgsmål BR og BT** om genopretningsplanens konsekvenser i forhold til 95 % målsætningen og optagelse på produktionsskolerne.
- I forhold til **spørgsmål BS** om initiativerne i aftalen **på voksen- og efteruddannelsesområdet**, vil jeg indledningsvist minde om, at Danmark har et meget veludbygget voksen- og efteruddannelsessystem. Ansatte i de danske virksomheder deltager mere i efteruddannelse end i resten af EU. Samtidig er Danmark et af de lande i verden, hvor det offentlige anvender flest penge på voksen- og efteruddannelse.
- De sidste to år er udgifterne til voksen og efteruddannelse steget med mere end en tredjedel. De samlede udgifter til offentlig voksen- og efteruddannelse udgjorde i alt 7,4 mia. kr. i 2009.
- VEU-indsatsen er et fælles ansvar for arbejdsmarkedets parter og det offentlige. Det gælder både i forhold til at sikre udbud og efterspørgsel, men også finansiering. Det offentlige har en særlig forpligtelse over for de mest udsatte på arbejdsmarkedet.
- Initiativerne i regeringens genopretningsplan på VEU-området sigter mod at genoprette byrdefordelingen, så arbejdsmarkedets parter tager et større ansvar for opkvalificering af arbejdsstyrken. Samtidig sikrer initiativerne en målretning af den offentlige VEU-indsats mod de mest udsatte grupper på arbejds-

markedet: De kortuddannede og personer med behov for opkvalificering af grundlæggende kompetencer.

- Konkret forslår vi at reducere satserne for SVU og VEU-godtgørelse til 80 pct. af højeste dagpengesats i 2012. Vi vil også afkorte SVU-støtteperioden til 40 uger, hvilket forventes at påvirke ca. 500 støttemodtagere årligt.
- Dernæst forslår vi, at personer med en videregående uddannelse selv skal betale, hvis de tager en voksenuddannelse, der ligger under det uddannelsesniveau, de allerede har. Det gælder fx et AMU-kursus eller hf-enkeltfag.
- Vi forslår også, at deltagerbetaling på almene voksen- og efteruddannelses kurser, som i dag er meget lav – sættes op på de fag, som ikke er kernefag. Det er f.eks. spansk, billedkunst eller idræt.
- Til gengæld sætter vi deltagerbetalingen ned på en række kernefag på almen voksen uddannelse, fx naturfag og historie, hvor det typisk er kursisten selv, der finansierer deltagerbetalingen, ligesom deltagerbetalingen på de andre kernefag forbliver på det lave niveau.
- Jeg kan derfor på spørgsmålet om genopretningsplanens konsekvenser på VEU-området konkludere, at jeg ikke forventer, at den løbende opkvalificering af arbejdsstyrken blive forringet. I stedet forventer jeg, at forslagene vil kvalificere efterspørgslen, så opkvalificeringen målrettes de kortuddannede og arbejdsmarkedets aktuelle behov for kompetenceudvikling.
- Samlet set skal initiativerne på VEU-området bidrage til at målrette de samlede statslige midler til bl.a. kortuddannede ligesom initiativerne skal bidrage til at kvalificere efterspørgslen fra både virksomheders og den enkelte side. Jeg vil i den forbindelse gerne påpege at vilkårene for deltagelse i voksen- og efteruddannelse fortsat vil være gode sammenlignet med mange andre lande – og det er min klare forventning, at kortuddannede også fremadrettet vil have gode muligheder for at deltage i statsligt finansierede voksen- og efteruddannelsesaktiviteter.
- Jeg har dermed svaret på **spørgsmål BS** om voksen- og efteruddannelsesområdet. Der indgår i **spørgsmål BS** også et underspørgsmål om konsekvenserne i fht. 95 pct. målsætningen. Det anser jeg som besvaret med ovenstående besvarelse af det tilsvarende spørgsmål i spørgsmål BR om konsekvenserne i fht. at løfte uddannelsesniveaet.

3. Afrunding

- Samlet set mener jeg, som jeg også nævnte indledningsvist, at vi med genopretningsplanen og initiativerne på uddannelsesområdet fremlægger en lang række ansvarlige forslag, der er med til at målrette de statslige midler på uddannelsesområdet. Forslag der hver især i den aktuelle økonomiske situation er med til fortsat at sikre indsatsen for at løfte uddannelsesniveaet i Danmark.